

Memo

Datum 16 januari 2026 (aangevuld op 27 januari 2026)

Aan Gemeente Purmerend, vertegenwoordigd door Ellen van Selm, Mario Hegger, Manja van der Weit en Marjolijn Kramer

Van Gemeente Wormerland, vertegenwoordigd door Judith Michel-de Jong, Tjeerd Pietersma en Elsa van der Linden

Afdeling/team Gemeentesecretaris

Onderwerp

Gespreksleidraad voor het 2^e gesprek gemeente Purmerend over bestuurlijke toekomst gemeente Wormerland

Op woensdag 21 januari vindt een verdiepend vervolgesprek plaats tussen de gemeente Purmerend en de gemeente Wormerland. De begeleidingscommissie Bestuurlijke Toekomst van de gemeente Wormerland heeft de volgende verdiepende waarden benoemd die in het vervolgesprek met de gemeente Purmerend aan bod komen met daarbij de volgende vragen. De antwoorden uit het gesprek zijn in het rood opgenomen bij de vragen:

Bestuurlijke samenvatting

Purmerend is een gemeente die een evenwichtige balans zoekt tussen stad, de dorpse kernen en het platteland, in die balans is aandacht voor de eigen identiteit en het voorzieningenniveau. Op deze manier kijkt Purmerend ook naar het verenigingsleven en de sociale cohesie in de wijken en dorpen. De recente ervaringen met de fusie met de gemeente Beemster kleuren de ervaringen met het proces van een bestuurlijke fusie als positief. De gemeente Purmerend heeft bij de fusie met de Beemster het beste van beide gemeenten kunnen behouden. De gemeente kan hiervan verschillende voorbeelden noemen, zoals dorps- en wijksteunpunten, het aanwijzen van dorps- en wijkwethouders en subsidieregelingen voor het verenigingsleven. Ook inwoners zien na enkele jaren dat er voordelen aan de fusie verbonden zijn.

Gemeente Purmerend benadrukt dat dit een verkennend gesprek is en dat de antwoorden hieronder ook in dit licht moeten worden gezien. Purmerend staat open voor verdere inhoudelijke verkenning als Wormerland hiertoe verzoekt.

1. Ruimte voor de lokale identiteit ('couleure locale') van Wormerland

De lokale identiteit van Wormerland is nu gericht op het groen-landelijke karakter, een sterke sociale cohesie en een sterk verenigingsleven.

- Op welke manier is er ruimte voor de lokale identiteit ('couleure locale') bij een bestuurlijke fusie met de gemeente Purmerend?

Purmerend is een gemeente waarin stad en platteland bij elkaar komen en waar gezocht wordt naar een evenwichtige balans en wederzijds respect tussen stad, dorpen en platteland. Dit leidt tot een evenwichtige verdeling van voorzieningen met aandacht voor de eigen identiteit. Op deze manier kunnen de gemeente Purmerend en de gemeente Wormerland elkaar

versterken en kan de kracht van de lokale identiteit van Wormerland behouden blijven.

- Zijn er voorbeelden waaruit blijkt dat er aandacht is voor de eigenheid van de verschillende wijken/kernen?

Uitgangspunt bij een fusie met Purmerend is dat de eigenheid van de kernen van Wormerland behouden worden. Bij aanvang van de fusie met Beemster zijn bijvoorbeeld dorpsvisies opgesteld. In de dorpsvisies is men op zoek gegaan naar welke waarden de inwoners van de dorpen belangrijk vonden. Bij aanvang van het fusieproces hebben beide gemeenten een Bestuursakkoord opgesteld om met elkaar duidelijk te maken waarnaar toegewerkt zou worden. In aanloop naar de fusiedatum is het beleid en regelgeving van beide gemeenten tegen het licht gehouden en daarover door beide raden besloten zodat de nieuwe gemeente goed van start kon. Verreweg de meeste besluiten hebben de raden al aan de voorkant genomen, moeilijke complexe besluiten na de herindelingsverkiezingen. Zoveel jaar na de fusie zien ook inwoners, die eerder tegen de fusie waren, dat er voordelen zijn en er ook meer mogelijk is.

Voorbeelden van het behoud van eigen identiteit in de dorpen en wijken is dat er in de gemeenschap geen veranderingen zijn gekomen. In bijvoorbeeld Middenbeemster is een dorpssteunpunt geopend waar de dorpsmanager zit. Verder zijn er wijkwethouders en een dorpsportefeuillehouder die ook vergaderen in de dorpen zelf.

- Zijn er bijvoorbeeld binnen de gemeente bijvoorbeeld subsidies voor sportvereniging en culturele organisaties?

De gemeente Purmerend vindt het belangrijk om het verenigingsleven ruimte te geven. Bij de fusie met Beemster is ervoor gekozen om de subsidieverordening te harmoniseren, zodat het beste mogelijke beleid voor de nieuwe gemeente is gaan gelden. Een ander voorbeeld is dat het ophalen van het oud papier in Beemster nog altijd door verenigingen wordt gedaan zodat de opbrengst ook ten gunste van hen komt. Dat is zo gebleven. Ook de kermissen hebben een eigen karakter en worden activiteiten gestimuleerd in de kernen.

Hoe gaat de gemeente om met initiatieven vanuit de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners?

We hebben bij de fusie met Beemster alles gehouden zoals het was, er zijn geen voorzieningen geschrapt. Alle beleid en regelgeving is tegen het licht gehouden en van beide gemeenten is het beste behouden gebleven. Dat kon toen binnen de financiële situatie. In een volgende bestuurlijke fusie heeft het weer de voorkeur om een zorgvuldig proces te doorlopen. Hoe dit proces er precies uit gaat zien is onderdeel van de nog te voeren verkenning.

2. Behoud van het lokale voorzieningenniveau in Wormerland

Binnen Wormerland worden de laagdrempelige toegang tot het burgerzakenloket en de loketten van de lokale wijk- en jeugdteams al zeer toegankelijk ervaren. Ook voorzieningen als het zwembad, de sporthal als de bibliotheek worden als zeer waardevol ervaren.

- Op welke manier heeft de gemeente Purmerend oog voor het lokale voorzieningenniveau?

Dit vindt Purmerend heel belangrijk. Zoals eerder genoemd zijn bij de fusie met Beemster geen voorzieningen in de dorpen geschrapt. De situatie was wel dat er niet in alle dorpen voorzieningen, zoals een gemeentehuis met loketfunctie, zwembaden of bibliotheken waren. Een kleinschalige bibliotheekvoorziening en bestaande culturele- of dorpslocaties zijn gebleven en worden opgehouden door o.a. actieve vrijwilligers, dit vraagt soms wel om ondersteuning van de gemeente.

Wij vinden het heel belangrijk dat er goede voorzieningen dichtbij inwoners zijn. Ook daarvoor is nadere verkenning nodig om mogelijkheden goed in beeld te brengen.

- Hoe waardeert de gemeente Purmerend dergelijke voorzieningen?

De gemeente Purmerend heeft een hoge waardering voor deze voorzieningen en zeker voor de organisatiekracht en de sociale cohesie van verenigingen, dorpshuizen en contactcommissies. Men

zal vooral in de nadere verkenning kijken naar wat er al in Wormerland georganiseerd is en het daar laten. Vooral laagdrempelige voorzieningen moet je niet op grote afstand plaatsen, want dan lopen inwoners met problemen niet meer binnen. Dit geldt ook voor goed functionerende welzijnsorganisaties. Laat we vooral kijken naar wie de beste resultaten voor de inwoners van Wormerland kan aanbieden.

3. Het organiseren van bestuurlijke nabijheid en benaderbaarheid voor inwoners van Wormerland
Een kracht van de gemeente Wormerland is de bestuurlijke nabijheid, raadsleden en collegeleden met een sterk lokaal profiel, die regelmatig zich in de haarvaten van de samenleving bevinden. Signalen komen daardoor snel door, waarna deze via korte lijnen in de organisatie kunnen worden opgepakt.

- Op welke wijze denkt de gemeente Purmerend de bestuurlijke nabijheid richting de kernen en dorpen vorm te geven?

Door te investeren in persoonlijke contacten kun je de bestuurlijke nabijheid goed organiseren. Eerder zijn de wijkwethouder en dorpswethouder genoemd. Burgemeester Van Selm, wonend in de Beemster, is zichtbaar en benaderbaar. 1x per maand vindt overleg plaats in Beemster met de dorpsmanager en de dorpsmanager (zoals een wijkmanager) en als dorpsportefeuillehouder gaat burgemeester Van Selm zoveel mogelijk actief in op uitnodigingen.

Als het vastloopt in de organisatie, weten inwoners de burgemeester en wethouders te vinden. Wethouder Hegger vindt het belangrijk om afspraken zoveel mogelijk buiten het stadhuis plaats te laten vinden; het liefst op locatie bij inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven zelf. Dit vraagt het college ook van hun ambtenaren, het motto is "we werken van buiten naar binnen". Dit vragen we ook aan onze ambtenaren tijdens hun ambtseed. En blijf je eigen moreel oordeel vellen, het systeem mag nooit leidend zijn, ga op zoek naar creatieve oplossingen. Dat wil niet zeggen dat sommige systemen niet nodig zijn, maar het uitgangspunt in de organisatie van Purmerend is doen en zijn waar nodig is.

Het opschalen naar een grotere gemeente vraagt soms ook iets van onze raadsleden. Dit vraagt in een grotere gemeente een overkoepelende en ruimere blik, er is een groter belang dan het eigen straatje of buurtje.

Voor de bestuurlijke fusie zijn raadsfracties elkaar gaan opzoeken, sommige lokale partijen hebben elkaar gevonden vanuit het zoeken naar samenwerking en de bundeling van elkaars krachten. Uiteindelijk is Beemster in de gemeenteraad goed vertegenwoordigd.

4. Kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners van Wormerland
Dit betreft natuurlijk een laagdrempelige en toegankelijke loketfunctie dichtbij, maar gaat ook over de opvolging van meldingen in de openbare ruimte en integrale samenwerking tussen gemeente, SMD en WelzijnWonenPlus en een laagdrempelige inloopfunctie bij het sociaal team..

- Heeft de gemeente Purmerend ideeën over het organiseren van een laagdrempelige en toegankelijke dienstverlening voor onze inwoners?

Zie de beantwoording op vraag 3.

5. Voldoende slagkracht voor nieuw beleid en nieuwe ambities
Op dit moment heeft de gemeente Wormerland goed zicht op wat er binnen Wormerland speelt en wat de behoefte onder haar inwoners is. Door lokaal beleid kunnen wij goed inspelen op wat er nodig is op de verschillende beleidsterreinen. Een kwetsbaarheid is dat Wormerland niet op alle beleidsterreinen voldoende specialisme en capaciteit in kan zetten die soms nodig is.

- Is er voldoende ruimte binnen Purmerend voor nieuw beleid en nieuwe ambities op het terrein van bijvoorbeeld Sociaal Domein, bijvoorbeeld de invoering van nieuwe maatregelen om armoede te bestrijden, of op het gebied van Duurzaamheid en klimaatadaptatie, bijvoorbeeld bij de invoering van Warmtenetten?

Voor een gemeente als Purmerend is innovatie essentieel, de E-sport Campus is hiervan een goed voorbeeld. Een eigentijds sport- en gamingcomplex, tot stand gekomen in samenwerking met het onderwijs en fysieke sportverenigingen. Purmerend staat in de belangstelling voor het vestigen van hoger onderwijs en studentenhuisvesting in de nabijheid van Amsterdam. Dit biedt enorme kansen. Maar ook innovatie op een thema als Duurzaamheid met de doorontwikkeling van de stadsverwarming met geothermie. Purmerend heeft een grote ondernemersgeest en jongeren hebben enorm veel kansen, zoals bij de broedplaats voor jong talent en het Talland College voor mbo scholieren die de gemeente stimuleren om nog meer te doen. Innovaties op het Sociaal Domein, zijn bijvoorbeeld dementievriendelijke wijken en een Purmerendse inwonerspas voor inwoners tot 130% inkomensgrens. Bij het overnemen van schulden van inwoners zoeken we de grenzen van het wettelijke op. Maatwerk en menselijk staat voorop in Purmerend. Dit zie je ook terug in de afwikkeling van de toeslagenaffaire, waar veel tevredenheid is over de afhandeling. Bij een eventuele fusie zullen wij deze innovatie voortzetten en ook verbinden aan wat Wormerland hierin nodig heeft.

6. Financiële toekomstbestendigheid

De gemeente Wormerland heeft tot en met 2029 een sluitende meerjarenbegroting vastgesteld ondanks de tekorten vanuit het Rijk, waarbij de jaren 2027 en 2029 zijn sluitend zijn gemaakt met de inzet van surplus Algemene Reserve. Dit gaat wel steeds meer ten koste van de incidentele middelen en de algemene reserve.

- Welke huidige uitdaging ervaart de gemeente Purmerend binnen hun huidige meerjarenbegroting en welk beeld heeft de gemeente van de financiële toekomstbestendigheid als er sprake is van een bestuurlijke fusie met Wormerland of met meerdere gemeenten?

Ook Purmerend kent de uitdagingen van het ravijnjaar, maar heeft net als Wormerland een solide sluitende meerjarenbegroting.

- Wat ziet u als de drie belangrijkste financiële uitdagingen in de komende vijf jaar?

Voor een getrouw beeld van elkaars financiële positie en solvabiliteit is een financiële verkenning in een volgende fase mogelijk. Dit kan door middel van een scan op financiële kengetallen. Over het algemeen is het beeld dat het voor het grotere meer verstedelijkte gebied negatiever uitpakt, omdat er veel landelijk gebied bijkomt. Maar dit kan ook anders uitpakken en is erg afhankelijk van allerlei factoren. Naast de financiën en eventuele nadelen zijn er ook voordelen te behalen op personeelsvlak.

7. Ontwikkeling van de woonlasten

De gemiddelde woonlasten zijn in de gemeente Wormerland hoger dan de woonlasten in de gemeente Purmerend.

- Heeft de gemeente Purmerend een beeld over de manier hoe en waarop de harmonisatie van deze tarieven in de tijd kan plaatsvinden?

Het uitgangspunt van de fusie van de Beemster is dat de tarieven op basis van benchmarken werd geharmoniseerd, dat betekent dat de een hier wat wint en de ander wat verliest. Onder de inwoners van Purmerend werd ten tijde van de fusie wel uitgesproken dat men niet extra wilde betalen voor de gevolgen van de fusie. Echter uitgangspunt voor Purmerend is dat de inwoners van Wormerland meteen volwaardig onderdeel zijn van de gemeente Purmerend, we maken geen onderscheid tussen eigen inwoners of verenigingen eerst.

8. Voldoende impact vanuit de Wormerlands belangen op regionale samenwerking

De regionale samenwerking met gemeenten van verschillende omvang levert uitdagingen op. Niet alleen in de samenwerking, maar ook in de invloed waarin de belangen van de inwoners van de kleine gemeenten kunnen worden meegenomen.

- Welke voordelen en/of nadelen ziet Purmerend bij een bestuurlijke fusie voor de samenwerking in de regionale samenwerking?

In het algemeen is Purmerend voor een sterke Zaanstreek-Waterland regio van belang en eventuele fusies kunnen hieraan bijdragen. Purmerend ziet kansen om samen in de regio en naar MRA op te trekken. Dit heeft Purmerend bijvoorbeeld ook actief gedaan voor de Beemster bij het bovenregionale belang van de forten en de monumentale waarde.

Purmerend ziet veel voordelen in het in stand houden van een evenwichtige samenwerking in de Veiligheidsregio. Of dat met 7 of 4 gemeenten beter wordt, is lastig te oordelen. Voor de balans in de regio zijn gezamenlijke belangen en goede verbindingen belangrijker dan het aantal gemeenten.

- Welke mogelijkheden zijn om specifieke belangen van inwoners van Wormerland mee te nemen in die regionale samenwerking?

Het is belangrijk om de parels van Wormerland te kennen en te erkennen. Waar is men trots op, wat wil men behouden, wat zijn de belangrijkste emoties die leven? Purmerend heeft respect ten aanzien van dergelijke waarden.

Inspirerend zijn de speciale excursies die georganiseerd worden in de ambtelijke organisatie om de kennis over het buitengebied en de agrarische sector te vergroten. De voormalige ambtenaren van Beemster hebben actief hun kennis gedeeld om de problematiek van bijvoorbeeld de agrariërs duidelijker te maken en zo ambtelijke trajecten soepeler te laten verlopen.

9. Draagvlak van inwoners uit Wormerland

De raad van Wormerland heeft aangegeven over de voorgenomen richtinggevende keuze een participatietraject te willen starten op korte termijn (na 1 april) in de vorm van een inwonersenquête met dialooggesprekken in de kernen.

- Hoe belangrijk vindt Purmerend het draagvlak van inwoners uit Wormerland?

Draagvlak is voor Purmerend belangrijk in de volgende fase. Purmerend kan daar zelf ook aan bijdragen als men weet wat er leeft onder inwoners en welke argumenten worden aangedragen.

- Stel dat er uit het participatietraject bezwaren van inwoners naar voren voor een bestuurlijke fusie of inwoners bepaalde voorkeuren uitspreken, op welke manier kan en wil de gemeente de uitkomsten van een participatietraject van Wormerland meenemen in een traject van bestuurlijke fusie?

Vervolg vragen:

- Welke logische vervolgstappen ziet de gemeente Purmerend in het vooruitzicht, indien de raad van Wormerland een positieve grondhouding uitspreekt in een voorlopig richtinggevend besluit?
- Welke tijdsplanning heeft Purmerend voor ogen wanneer een bestuurlijke fusie gereed zou moeten zijn?
- Hoe ziet Purmerend het parallelle proces met de gemeente Landsmeer en Oostzaan voor zich en wat betekent dit voor de gemeente Wormerland?

Judith licht het proces binnen Wormerland toe, men koerst op een voorlopig richtinggevend besluit op 10 maart in de raad, met een advies van het college op basis van de gevoerde gesprekken. Marjolijn en Elsa stemmen af hoe parallel de raad van Purmerend geïnformeerd wordt en stellen hiervoor een tijdslijn op.

Wij realiseren ons dat dit een uitgebreide gespreksleidraad is om in het geplande uur te bespreken. Daarom sturen wij bijgaande gespreksleidraad ook aan u van tevoren op. In het gesprek kunnen wij ook focus aanbrengen aan de waarden die voor de gemeente Purmerend de meeste prioriteit hebben.

Bijlagen

B.1 Gespreksverslag verkennend gesprek Purmerend (def)